A GYERMEK LELKI ÉLETE.

Írta: SZILÁRD IRMA.

A mai nevelési rendszer kiterjed a gyermek szellemi, erkölcsi és testi nevelésére. Bár, hogy ez utóbbi nálunk még mindig mennyire hiányos és felületes, arról is lehetne hasábokat írni. A gyermek lelkivilágával való foglalkozás azonban kívül esik a nevelési programmon. Szomorú tény, hogy ma az általános haladás és. fejlődés közepette a gyermeket általában még mindig úgy kezelik, mint valami kis állatot, mely csak ösztön-, vagy-báb életet él, míg a gondolat- és érzésvilág csak fölserdült, vagy legfeljebb serdülő korában kezd kifejlődni.

Kevesen tudják mennyire reagál a gyermekietek is a külső behatásokra, s hogy − mondjuk − négy−öt éves gyermek is ismeri már a csalódás fájdalmát és a meg nem értettség keserűségét. Nagyon kevés még ama mélyérzésű, intelligens anyák száma, akik megfigyelték, hogy a gyermeknek is van érzés- és gondolatvilága és rájöttek, hogy ezt a világot figyelemmel kell kísérniök, foglalkozni kell vele, ép úgy, mint a gyermek testi fejlődésével. Mert hiszen csak akkor érezheti magát az anya gyermekéve Igazán egynek, ha tud vele érezni és gondolkodni, vagyis ha megérti és követni tudja annak lelki életét. Hogy ez a megértés és törődés a gyermek szempontjából mennyire szükséges volna, azt a gyermekélet egyik megdöbbentő tünete, a mind ijesztőbb számban növekedő gyermeköngyilkosságok is bizonyítják. Vájjon mik okozzák a gyermeki lélek meghasonlását, halálra való elszánását? Bizonyára olyan fájdalmak és csalódások, melyeket a felnőtt legtöbbször megmosolyogna, de amelyek az érzékeny gyermeklelket halálosan megsebzik. A gyermek a szenvedést nehezebben viseli el, mint a felnőtt, mert látó és tapasztalati köre szűk még, bíráló és következtetési képessége gyönge. Ha aztán lelkigyötrelmével magára hagyják, gyönge ellenálló képessége megtörik, az elhagyottság érzése halálos keserűséggel tölti el, mely megérleli benne az öngyilkosság gondolatát.

Mennyi ilyen tragédiát gátolhatnának meg a nevelők, ha ideje korán észrevennék a gyermekeik lelkében végbemenő harcot és segítségükre sietnének, megnyugtatnák őket, bizalmat és reményt öntenének a sötét kétségbeeséssel teli gyermeki szívbe. Hisz a gyermeklelket úgy lehet hajlítani, idomítani, mint a tüzes vasat. Csakhogy ehhez is sok melegség kell, odaadó szeretet és még több gondos megfigyelés és megértés. Hogy eltaláljuk a helyes hangot és formát, amellyel a gyermeki leiekre hatni akarunk.

A négyesztendős gyermek a szomszédék Pistikéjénél új játékszert lát, amilyen neki nincs. Sírni kezd, mert ő is vágyik olyan játékra.

Az anya csitítja és ha nem szűnik meg a sírás, megfenyíti. A legtöbb esetben azonban magyarázatképpen hozzáteszi: „Én nem vehetek neked olyan játékot, mert mi nem vagyunk olyan gazdagok.”

A gyermek nincs tisztában a szegénység-gazdagság fogalmával, tehát nem értheti meg, miért ne lehetne neki is olyan játéka? De miután az anya nem gondol tovább vele, sőt esetleg veréssel fenyegeti, ha el nem hallgat, a gyermek végre elcsöndesedik, de az első keserűség, az első fájdalom már gyökeret vert lelkében. Nincs szomorúbb látvány, mint a koravén gyermek, ki már tisztában van azzal, hogy a létért küzdeni kell és hogy a világ főmozgató ereje: a pénz. Az ilyen gyermeknek, kit már alig derengő értelmével megismertetnek az élet gondjaival, nincsen gondtalan, derűs gyemekélete, sem zavartalan, boldog ifjúsága. Mert e komoly, felnőtteknek való fogalmaknak már a zsenge korban való beoltása szétrombolja, megsemmisíti, a gyermek lelkének legszebb és legártatlanabb illúzióit. Hisz minden megösmeréshez fejlődöttség és érettség kell, különben rombolólag hat, sőt elég gyakran tragikus reakciót idéz elő. A gyermek értelmét ilyen fogalmakkal idő előtt megterhelni époly veszedelmes, mint amilyen káros lelkivilágát teljesen figyelmen kívül hagyni. A szülők azt hiszik, mindent megtettek a gyermek helyes fejlődésére nézve, ha gyermekeiket taníttatják, ruházzák és sétálni küldik. Pedig ma már számolni kell a gyermek lelkiérzékenységével is, mely annyi szomorú eseménynek az okozója. Számolni kell ma már azzal, hogy a gyermeknek Is vannak szükségletei, melyeket kielégíteni elsősorban az anya van hivatva. Ez a kielégítés eredményezné aztán azt az erős kapcsot, mely anyát és gyermeket szorosabban fűzné egymáshoz, mint bármi a világon.

Ez az összefűző lelki kapocs azonban anya és gyermek között ma még nagyon laza. A tíz éves Lili az anyja élénk temperamentumát és víg kedélyét örökölte, amellett gyors felfogású, okos gyermek volt. Egy napon szokatlanul lehangolt és szótlan lett. Ez az állapot napokig tartott s a gyermek feltűnően sápadt és nyugtalan lett. Az anya eleinte észre sem vette. Később azonban mégis föltűnt neki a gyermek sáppadtsága, akkor aztán kisütötte, hogy Lilike elrontotta a gyomrát, bizonyára sok halat evett és hogy diétára kell fogni mindaddig, míg jól nem érzi magát. Ezzel a dolog el volt intézve.

Hogy a gyermeknek lelki szenvedése is lehet, azt

az anya még csak nem is sejtette. Én aztán szelíden vallatóra fogtam a kis lányt. A gyermek ragaszkodott hozzám és bizalommal viseltetett irántam. nem kellett sokáig faggatnom. Szívszaggatóan sírni kezdett. aztán meggyónta fájdalmát. hogy az iskolában durva társai fölvilágosították a nemi életről. Hogy durván és nyersen, azt a gyermek gyötrődéséből következtetem. de hogy milyen megrázó hatással volt rá a dolog, bizonyítja a gyermek megdöbbentő kijelentése. hogy szeretne meghalni. Milyen szívetfacsaró mondás ez egy gyermek ajkáról! Mennyit kínlódhatott ez a kis teremtés. míg eljutott a megsemmisülés gondolatához! önkéntelenül eszembe jutott. mennyit fog még e gyermek szenvedni hasonló fájdalmaktól. hasonló lelki válságoktól. míg felnövekszik.

És mindannyiszor egyedül fog állni. magára hagyottan. Az anya sohasem lesz mellette. mert hisz nem s tudja. mi megy végbe gyermeke lelkében. A kis Lilik tudják. hogy ami őket bántja. ami nekik fáj. arról az anyjuknak nem beszélhetnek. mert hisz az nem is érdeklődik iránta.

Hasonló lelki krízissel okozzák aztán és vetik tneg az első alapját annak. hogy a gyermek lassan, észrevétlenül eltávolodik az anyjától. Különösen tapasztalhatjuk ezt manapság a leánygyermekeknél. Néhány tisztelet- és becsülésre méltó kivételt leszámítva általános jelenség. hogy az anya és a felserdült leány nem értik meg egymást. A leány az anyjával szemben bizalmatlan. zárkózott és titkolózó, míg a jóbarátnők teljes bizalmát bírják. Azoknak tárja föl egész lelkét. melyhez elsősorban az anyának volna legszentebb joga.

Az anya ezt csak későn veszi észre. (ha egyáltalán észreveszi). Csak későn döbben meg attól a tapasztalattól. hogy gyermeke lelki világa milyen Ismeretlen terület előtte és hogy ők ketten voltaképpen milyen idegenül állnak egymással szemben. De az elválasztó út anya és leány közt akkor már olyan mély. hogy áthidalni többé nem lehet. Szomorú tény az. mely sok néma tragikumot rejt magában.

Nem az volna-e a természetes. hogy az anya egyszersmind és elsősorban barátnője is legyen gyermekének? Bizalmasa. lelkének hő visszhangja. Hisz csak akkor lehet anya és gyermek között ideális viszony. ha tökéletes közöttük a lelki harmónia is.